

ZDRAVJE | ZNANJE IN LJUDJE | MEDNARODNA
KONKURENČNOST | TRAJNOST | DRUŽBA BLAGINJE

Zagovorništvo AmCham Slovenija
Teme in stališča

AmCham
Slovenia

25 YEARS
OF VALUES

Največja mednarodna skupnost v Sloveniji

25 let

400 +

članov (podjetij in organizacij)

4700 +

aktivnih posameznikov

2000 +

mladih v YOUNg platformi

36 %

celotnega BDP-ja Slovenije
v prihodkih članov

Kultura dialoga za boljše poslovno in življenjsko okolje v Sloveniji.

V mednarodni poslovni skupnosti AmCham Slovenija se zavedamo, da sta kultura dialoga in moč odnosov tista, ki družbi omogočata napredek. Prizadevamo si za izmenjavo argumentiranih mnenj in konstruktivnih predlogov med in na vseh ravneh delovanja gospodarstva, znanosti, države, civilne družbe in drugih deležnikov.

V okviru zagovorništva AmCham Slovenija deluje sedem komisij, v katerih sodeluje več kot 380 predstavnikov podjetij in strokovnjakov na svojih področjih. S svojim znanjem in vizijo želimo prispevati k celovitemu razvoju družbe ter oblikovanju boljšega poslovnega in življenjskega okolja v Sloveniji.

S pričetkom letošnjega leta je mag. Ajša Vodnik, generalna direktorica AmCham Slovenija, kot predsednica AmChams in Europe prevzela vodenje te krovne organizacije, ki povezuje 49 AmChamov iz 47 držav. AmChams in Europe so močna mreža gospodarstva v Evropi, Zahodni in Centralni Aziji ter pomemben most transatlantskih povezav.

AmCham Slovenija letos praznuje 25 let vrednot

Zavezanost AmCham Slovenija k spodbujanju boljšega življenjskega in poslovnega okolja v Sloveniji že 25 let temelji na vrednotah. **Zaupanje, sodelovanje, optimizem, integriteta in ambicioznost**, ki usmerjajo vsa naša prizadevanja. AmCham Slovenija skozi vrednote in razvejano mrežo članov iz različnih panog povezuje znanje, ustvarja nove ideje in predlaga konkretne rešitve ter tako deluje kot glas slovenskih in mednarodnih podjetij.

Optimizem

Osredotočamo se na rešitve, priložnosti in uspeh.

Sodelovanje

Ustvarjamo odnose z vzajemnim spoštovanjem, transparentnostjo in odprtostjo.

Ambicioznost

Verjamemo v naše delo, izzive in rast.

Zaupanje

Naše vodilo je nenehna zavezanost dobronamernosti, doslednosti in strokovnosti.

Integriteta

V središče postavljamo poštenost, odgovornost in zavezanost.

Glavni poudarki AmCham zagovorništva za leto 2024

Zdravje

Naš cilj je vzdržno, solidarno, dostopno in kakovostno zdravstvo, ki v središče postavlja človeka. Naša vizija za doseg tega cilja vključuje na podatkih temelječe zdravstvo, vzdržno financiranje iz različnih virov, določeno košarico storitev, uvajanje javno-zasebnega partnerstva, na vrednosti temelječe zdravstvo in sodobno transparentno upravljanje.

Znanje in ljudje

Pomanjkanje delovne sile in talentov vseh starosti sta izziva razvitega sveta, dodaten izziv pa predstavlja še svet, ki je globalen in omogoča mobilnost talentov. Država, ki je privlačna za visoko izobražen kader/talente, ima predvidljivo in konkurenčno poslovno okolje, kamor vsekakor spadajo davki, zakonodajo, ki omogoča zaposlovanje tujcev, in izobraževanje, ki je v koraku s časom, v katerem živimo. Ljudje morajo imeti možnost in priložnost, da usvojijo znanja in kompetence, ki so nujne v digitalni dobi, zato kot nujen ukrep predlagamo uvedbo obveznega predmeta »digitalni jezik« v osnovne in srednje šole.

Mednarodna konkurenčnost

Konkurenčno poslovno okolje je predvidljivo, stabilno, ima ustrezno davčno politiko, ki spodbuja investiranje in ne posega v ustavne pravice. Ključen za konkurenčnost poslovnega okolja v Sloveniji je dvig produktivnosti. V Sloveniji rast BDP temelji predvsem na povečani količini dela, medtem ko rast realne produktivnosti ostaja skromna. Ob demografskih trendih, ki napovedujejo staranje prebivalstva, bo treba v prihodnosti narediti več, na dvig produktivnosti pa lahko vpliva tudi uporaba novih tehnologij, na primer generativne umetne inteligence.

Trajnost

Delovati trajnostno pomeni skrbeti za današnjo in jutrišnjo blaginjo. Trajnostni prehod vključuje zavzemanja k ogljični nevtralnosti, zelenemu financiranju, krožnemu gospodarstvu, izkoriščanju vseh razpoložljivih energetskih virov in oblikovanju politik, usmerjenih v zeleno preobrazbo. Trajnostna politika na ravni EU in Slovenije naj bo premišljena in realna in naj ne zmanjšuje mednarodne konkurenčnosti podjetij ali posamezne industrije.

Družba blaginje

Brez trdnega gospodarstva, ki je inovativno in mednarodno konkurenčno, ni družbe blaginje. Gospodarstvo, ki ima visoko stopnjo produktivnosti, visok BDP in deluje v okolju, ki je davčno spodbudno, lahko zagotavlja odličen javni servis svojim državljanom.

AmCham komisije

AmCham Slovenia

KOMISIJA ZA
ZDRAVSTVO IN
KAKOVOST BIVANJA

AmCham Slovenia

KOMISIJA ZA
INTELEKTUALNO
LASTNINO

AmCham Slovenia

FINANČNA
KOMISIJA

AmCham Slovenia

KOMISIJA ZA
TRAJNOSTNO RAST

AmCham Slovenia

KOMISIJA ZA
SPODBUJANJE
INVESTICIJ

AmCham Slovenia

KOMISIJA
PRIPRAVLJENI
NA PRIHODNOST

AmCham Slovenia

KOMISIJA ZA
PRIHODNOST DELA
IN IZOBRAŽEVANJA

AmCham Komisija za zdravstvo in kakovost bivanja si prizadeva za vzdržen, solidaren, kakovosten in dostopen zdravstveni sistem, v središču katerega je človek.

Sopredsedujoča:

mag. URŠA LAKNER
Pfizer

mag. JANKO BURGAR
Roche

Koordinatorica komisije:

VIDA DOLENC POGAČNIK
AmCham Slovenija

AmCham Slovenia

**KOMISIJA ZA
ZDRAVSTVO IN
KAKOVOST BIVANJA**

Znanje in podpora

abbvie

AMGEN

Novartis

IBM

janssen
pharmaceutics

Medtronic

Pfizer

Roche

triglavzdravje

T E M E

NA VREDNOSTI
TEMELJEČE
ZDRAVSTVO
IN KAZALNIKI
KAKOVOSTI

S T A L I Š Č A

Na vrednosti temelječe zdravstvo je pristop k zagotavljanju zdravstvene oskrbe, ki se osredotoča na izide zdravljenja, ki so pomembni za bolnika, prek celotnega cikla od diagnostike do zdravstvene oskrbe. Hkrati optimizira porabo virov in stroške, povezane z zagotavljanjem zdravstvene oskrbe. Cilj se iz osredotočenosti na zdravljenje bolezni premika na dejansko reševanje bolnikovih potreb in preventivo, osredotočeno na posameznika, skladno s sodobno 4P paradigmo – predictive, preventive, personalized and participatory. To pomeni tudi premik v obračunskih modelih, saj plačilo za opravljene storitve temelji na rezultatih zdravljenja neposredno za posameznega bolnika ter ne le na vrsti in količini opravljenih zdravstvenih storitev. **Plačilo je torej zasnovano na izidih zdravljenja**, ki so pomembni za bolnika, ne pa na količini opravljenih zdravstvenih storitev.

Del osredotočenosti na bolnika je tudi stalno preverjanje kakovosti storitev in varnosti posameznika. Ponekod so že vpeljani specifični **kazalniki kakovosti**. Podatki in analize uspešnosti posameznih izvajalcev bi morali postati ključni za odločevalce in management v zdravstvenem sistemu in, seveda, za plačnike zdravstvenih storitev. Kazalniki kakovosti so najpomembnejši prav za bolnike, saj bi se na njihovi podlagi lahko bolje odločali, komu bodo zaupali svoje zdravje. Izsledki analiz kazalnikov kakovosti bi torej morali biti dostopni vsakomur.

Slovenija bi morala biti bistveno bolj ambiciozna pri dostopnosti do sodobnih terapij in inovativnih zdravil, saj podatki (Patients W.A.I.T.) kažejo, da je v Sloveniji dostopnih manj kot 50 % vseh zdravil, ki so bila v zadnjih treh letih registrirana s strani EMA. V Nemčiji je novih zdravil in terapij 96 %. Hitra dostopnost do inovativnih zdravil in terapij je **naložba v prihodnost**, ključno orodje za boj proti dolgotrajnim kroničnim boleznim in podaljševanju bolniškega staleža ter drugih bremen, ki posredno izčrpavajo gospodarstvo in so breme celotne družbe.

-

T E M E

POZITIVNI IN
DOLGOROČNI
UČINKI, KI JIH
ZDRAVSTVENEMU
SISTEMU PRINAŠA
NA PODATKIH
ZASNOVANO
ZDRAVSTVO
TER UPORABA
DIGITALNIH
TEHNOLOGIJ

S T A L I Š Č A

Na podatkih zasnovano zdravstvo ter s tem povezano uvajanje sodobnih pristopov in digitalnih tehnologij prinaša v zdravstvo veliko koristi za vse deležnike, saj izboljšuje kakovost oskrbe pacientov in učinkovitost dela zdravstvenih delavcev ter s tem delovanja celotnega zdravstvenega sistema. Pomembno prispeva tudi k transparentnosti vseh procesov.

Med glavne razloge, zakaj sta pomembna na podatkih zasnovano zdravstvo in digitalizacija, sodijo:

- Izboljšanje učinkovitosti, kakovosti in dostopnosti zdravstvene oskrbe **za bolnike**;
- Razvoj in učinkovitejše **upravljanje** zdravstvenega sistema. Tako na primer posodobitev procesov zmanjšuje čas za ročno obdelavo in vnos podatkov, kar povečuje učinkovitost. Bolnišnice in klinike lahko uporabljajo na podatkih zasnovano zdravstvo in s tem povezano tehnologijo za izboljšanje upravljanja zalog, spremljanje bolnikov in načrtovanje operacij;
- **Optimiziranje** izdatkov in zmanjševanje stroškov zdravstvenih storitev. Digitalni zdravstveni karton, na primer, zmanjšuje potrebo po ročnem vnosu podatkov in s tem zmanjšuje število napak pri vnosu podatkov, podatki pa so na enem mestu in dostopni zdravstvenemu osebju skozi celoten proces;
- Digitalizacija mora izboljšati ne le **varnost in zaščito zdravstvenih podatkov**, temveč tudi nadaljnjo uporabo, primerno in skladno z zakonodajo pripravljenih podatkov. Z uporabo digitalnih zdravstvenih kartonov in drugih elektronskih zdravstvenih sistemov se zmanjšuje verjetnost izgube ali kraje papirnatih dokumentov.

•

T E M E

SODOBNA INFRASTRUKTURA IN OPREMA – FINANCIRANJE S POMOČJO JAVNO- ZASEBNEGA PARTNERSTVA

VZDRŽNO FINANCIRANJE ZDRAVSTVENEGA SISTEMA

S T A L I Š Č A

Model javno-zasebnega partnerstva¹ (JZP) obravnava načrtovanje, gradnjo, financiranje in upravljanje zdravstvenega projekta. Navadno je to investicija v zdravstveno infrastrukturo, kot sta, na primer, bolnišnica ali napredna medicinska oprema. Ključna prednost modela JZP je optimalna razdelitev tveganj projekta med javnim in zasebnim partnerjem, in sicer na način, da vsak partner prevzema tisti del tveganj, ki jih bolje obvladuje.

Izkušnje iz tujine kažejo, da so projekti JZP prav zaradi ustrezne porazdelitve tveganj med partnerji in širše uporabe raznih strokovnih znanj uspešnejši. Ti projekti so bolj razvojno naravnani, vključujejo naprednejše metode zdravljenja in so stroškovno učinkovitejši. Model JZP ponuja tako finančne kot nefinančne **prednosti javnemu sektorju**, saj zasebna podjetja zaradi lažjega dostopa do virov financiranja omogočajo hitrejši dostop do naprednih tehnologij.

Sodobni načini zdravljenja bolnikov vključujejo vedno več interdisciplinarnih znanj. Ker je razvoj medicinske obravnave povezan z velikimi finančnimi vlaganji, postajajo pomembna tudi znanja o poslovanju in upravljanju naložb ter izkušnje pri uporabi naprednih poslovnih praks. Ta zelo široka paleta različnih interdisciplinarnih znanj in izkušenj zahteva dopolnitev in razvoj znotraj obstoječih kolektivov zdravstvenih institucij, zato je poslovni model JZP primeren način, da se napredne izkušnje medicinskega zdravljenja združijo z učinkovitimi metodami poslovnega upravljanja.

•

Reforma financiranja sistema javnega zdravstva je v Republiki Sloveniji nujno potrebna prednostna naloga, povezana z njegovo dostopnostjo. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-T), ki namesto dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja uvaja obvezni zdravstveni prispevek, ni prava smer za reformo zdravstvenega sistema. Hkrati menimo, da bo Zakon o

[1] Javno-zasebno partnerstvo (JZP) je poslovni model, sklenjen med javnim zdravstvenim zavodom in zasebnim podjetjem, ki omogoča izvedbo investicije v javni zdravstveni sistem.

T E M E

S T A L I Š Č A

interventnih ukrepih na področju zdravstva, dela in socialne ter z zdravstvom povezanih vsebin (ZIUZDS), sprejet decembra 2023, negativno vplival na **dostop** do najnovejših inovativnih zdravil in terapij za slovenske bolnike.

Demografske spremembe so neizogibne in naša stvarnost. Starajoča družba in naraščanje kroničnih bolezni ima za posledico povečano potrebo po naprednih zdravilih, terapijah in zdravstvenih obravnavah, zato moramo, če želimo ohraniti dostopnost inovativnih terapij, temu primerno načrtovati dolgoročno rast izdatkov za inovativne terapije in zdravila. Predvsem se moramo zavedati, da ima dolgoročno vlaganje v zdravstvo izredno pozitiven družbeno-ekonomski vpliv na celotno družbo. Ne spreglejmo pozitivnega vpliva inovativnih terapij na izide zdravljenja in celotne prihranke v zdravstvu pri celoviti obravnavi bolnikov in socialni oskrbi. Sicer bodo slovenski bolniki v bodoče prikrajšani za optimalne načine zdravljenja in bo ogrožen nivo zdravstvenih storitev, ki je danes še na primerljivi ravni z najrazvitejšimi državami, s katerimi se primerjamo.

Podpiramo spremembo financiranja javnega zdravstvenega sistema na način, da se poleg bruto domačega proizvoda (BDP) in na podlagi verodostojnih makroekonomskih študij in analiz poiščejo tudi **drugi viri financiranja**. Potrebno je upoštevati, da vsaka večja obremenitev aktivne populacije zmanjša tudi konkurenčnost slovenskega gospodarstva, kar ima izrazite in dolgoročne multiplikativne posledice. Vprašanj financiranja zdravstva ne moremo reševati z novimi davki in obremenitvami gospodarstva.

S premišljeno uvedbo novih oblik financiranja zdravstva, ki niso davki, bi ohranili ter še vedno omogočali uvajanje inovativnih terapij in zdravil ter s tem napreden zdravstveni sistem. S sistemskimi rešitvami in uvedbo različnih oblik **individualnih in kolektivnih prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj** bi razbremenili ljudi. Skrb vzbujajoč porast samoplačništva, ki se vzpostavlja vzporedno, za tržno zdravstvo dolgoročno pomeni, da bi si zdravstveno storitev lahko privoščili le tisti, ki jo lahko plačajo.

KORPORATIVNO UPRAVLJANJE IN KOMPETENTNI KADRI V ZDRAVSTVU

•

Velik in ključen izziv vodenja in upravljanja bolnišnic ter vseh izvajalcev zdravstvenih storitev je pravna ureditev sistema, ki bo omogočala **uvajanje sodobnih korporativnih modelov**. Sedanja pravno-formalna ureditev v okviru statusa javnega zavoda je rigidna in neustrezna za izzive, ki jih prinaša napredek v zdravstvu. Trenutno stanje onemogoča polno iniciativnost, fleksibilnost, zaposlovanje kadrov, prilagajanje posamezne organizacije in spremembe, pogojene s specifikami in napovedovanjem trendov staranja in zdravja prebivalstva. Smiselno bi bilo, da se vse bolnišnice povežejo v enoten sistem, kar bo pozitivno vplivalo na stroko, management in upravljanje ter da se vpelje sisteme usposabljanja, vezane na podatkih zasnovanega zdravstva. Nadzor nad sistemom pa bi imelo ministrstvo za zdravje.

Izziv so tudi pričakovanja deležnikov zdravstvenega sistema. Pozornost vodstev mora biti usmerjena ne le na število opravljenih storitev, ampak tudi na učinkovitost in kakovost, povezano z zadovoljstvom bolnika in zaposlenih. To zahteva nenehne posodobitve organizacije dela in procesov v zdravstvu. S tem ko bodo vsi poslovni in klinični procesi usmerjeni k bolniku in njegovi izkušnji ter ko bo posameznik v središču sistema, bo sistem deloval vzdržno, dostopno in solidarno.

•

SPODBUJANJE K ODGOVORNOSTI ZA LASTNO ZDRAVJE

Spodbujanje državljanov k odgovornosti za lastno zdravje v povezavi s preventivnimi programi igra ključno vlogo pri ustvarjanju bolj zdrave družbe. Raziskave kažejo, da kar 90 % prezgodnjih smrti v EU izvira iz slabe sistemske skrbi na področju preventivnih dejavnosti. Zato je nujno, da se vzpostavijo učinkoviti javnozdravstveni pristopi, ki spodbujajo zmanjševanje škodljivosti in promovirajo bolj **zdrav življenjski slog**.

Z vidika pomanjkljive sistemske skrbi za zdrav življenjski slog je tudi podaljšanje kritja bolniških nadomestil v breme delodajalca na 30 dni težko sprejemljivo

T E M E

S T A L I Š Č A

za vse predstavnike gospodarstva. Takšen ukrep vodi do dodatnih finančnih bremen za gospodarstvo, kar ni vzdržno. Pomembno je vzpostaviti aktivni dialog med državo, delodajalci in državljani ter skupaj iskati rešitve, ki bodo spodbujale odgovoren odnos do zdravja.

Načelo zmanjševanja škodljivosti, znano tudi kot princip harm reduction, v nekaterih državah v EU uspešno deluje na področju obvladovanja neprenosljivih kroničnih bolezni, kot so sladkorna bolezen, kajenje in pretirano izpostavljanje soncu. Ta pristop ne zagovarja le odprave škodljivih navad, temveč spodbuja uporabo alternativnih, znanstveno dokazanih pristopov ali alternativnih izdelkov, ki nadomeščajo škodljive navade.

AmCham Finančna komisija se zavzema za predvidljivo in konkurenčno poslovno okolje, v katerem imajo podjetja možnost razvoja in rasti, davčno-finančno okolje pa jih pri tem spodbuja in ne ovira.

Sopredsedujoča:

LUKA GABROVŠEK
Mastercard

mag. ŽIGA VIŽINTIN
Pokojninska družba A

Koordinatorica komisije:

VIDA DOLENC POGAČNIK
AmCham Slovenija

AmCham Slovenia
**FINANČNA
KOMISIJA**

Znanje in podpora

T E M E

S T A L I Š Č A

DAVČNA POLITIKA V SLOVENIJI NAJ BO PREDVIDLJIVA, RAZUMNA IN NAJ NE POSEGA V USTAVNE PRAVICE

RAZVOJNA KAPICA ZA RAZVOJNO USMERJENO SLOVENIJO

UKREPI, KI POVEČUJEJO STIMULATIVNOST NAŠEGA DAVČNEGA OKOLJA ZA INVESTICIJE

Januarja 2023 je začela veljati novela Zakona o dohodnini (ZDoh-2AA), ki med drugim prinaša nižjo splošno davčno olajšavo, ukinja usklajevanje olajšav z inflacijo (kar zaradi visoke inflacije dejansko pomeni nižje neto plače za vse), zvišuje obdavčitev visoko izobraženih kadrov, otežuje notranje lastništvo podjetij in bistveno poslabšuje socialni položaj kmetov na območjih z omejenimi možnostmi za kmetovanje.

Ker želimo v Sloveniji pošteno obdavčitev delovnih ljudi in davčni sistem, ki se ne spreminja iz leta v leto, je AmCham Slovenija kot del Gospodarskega kroga, ki ga sestavlja 15 gospodarskih in kmetijskih organizacij, podprla Državni svet RS v pozivu ustavnemu sodišču k presoji novega zakona.

•

Gospodarstvo in Finančna komisija že leta pozivamo k uvedbi razvojne kapice na prispevke za pokojninsko in zdravstveno zavarovanje. To je nujno potrebna investicija Slovenije, če želimo (p)ostati država, v kateri bodo naša podjetja lahko razvijala vrhunske izdelke in storitve ter omogočala mladim, da ostanejo in ustvarjajo v Sloveniji na delovnih mestih z visoko dodano vrednostjo.

Razvojno kapico predlagamo pri 2-kratniku povprečne bruto plače, saj s tem zajamemo ključne poklice, ki so gonilna sila razvoja – to so med drugim inženirji, znanstveniki, razvojniki, profesorji. Sem spadajo tudi poklici, kot so vodilni delavci in zdravniki, ki so v svoje znanje in razvoj vložili veliko in so še posebej mednarodno mobilni.

Razvojna kapica je tudi signal tujim strokovnjakom, da je naše davčno okolje konkurenčno, saj s primerljivimi državami »tekmuje« za talente.

•

Predlagamo ohranitev olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj, ohranitev investicijske olajšave na stopnji 40 % in zmanjševanje obdavčitve dividend, kar bi pozitivno učinkovalo na privlačnost vlaganj v kapitalske naložbe.

•

T E M E

S T A L I Š Č A

DRUGI POKOJNINSKI STEBER IN RAZVOJ TRGA KAPITALA

Povečanje obstoječih davčnih olajšav za razvoj drugega pokojninskega stebra bo povečalo privlačnost varčevanja in obseg privarčevanih sredstev drugega stebra, ki se vlagajo nazaj v gospodarstvo in pomembno prispevajo k razvoju trga kapitala, hkrati pa varčevalcu omogočajo dostojno pokojnino.

Razvoj drugega pokojninskega stebra, ki ga v Slovenji predstavlja prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje in obstoji od leta 2001 ter v katerega je danes vključenih približno 60 % vseh zaposlenih, je nujen za vzdržnost pokojninskega sistema. Drugi stebel zaposlenim ob upokojitvi ne bo zagotovil le višje pokojnine, ampak tudi povečal obseg privarčevanih sredstev, ki se vlagajo nazaj v gospodarstvo in pomembno prispevajo k razvoju slovenskega trga kapitala. S tem se poveča dostopnost do kapitala za domača podjetja, kar bo znižalo stroške njihovega zadolževanja in posledično povečalo njihovo konkurenčnost, ki lahko pripelje do rasti in zaposlovanja.

•

VZDRŽNOST POKOJNINSKEGA SISTEMA IN POVEČANJE PRODUKTIVNOSTI

Izdatki, povezani s pokojninami v Sloveniji, že danes predstavljajo 10 % BDP, po projekciji OECD pa bodo leta 2050 znašali že 15,7 % BDP. Tako je nerealno pričakovati, da bo država ob naraščajočem številu upokojencev zagotovila dodatne vire, ki bi lahko v prihodnje vzdrževali trenutne višine pokojnin, kaj šele zagotovila njihovo povečanje. Javne pokojnine bodo zato v prihodnjih desetletjih upadale proti 40 % neto plače posameznika pred upokojitvijo.

V Sloveniji rast BDP temelji predvsem na povečani količini dela, medtem ko rast realne produktivnosti ostaja skromna. Ob demografskih trendih, ki napovedujejo staranje prebivalstva, bo treba v prihodnosti narediti več, zato si moramo prizadevati za dvig produktivnosti na raven vodilnih inovatorok Evropske unije. »V zadnjem desetletju se je število prebivalcev v starostni skupini med 20 in 64 let zmanjšalo za 67.000, projekcije, pri katerih se upošteva zmerni neto selitveni prirast, pa kažejo, da se bo njihovo število do leta 2030 zmanjšalo še za 43.000, do leta 2050 pa za 119.000 glede na leto 2022.«¹ Odgovor zvišanja produktivnosti je, med drugim,

T E M E

S T A L I Š Č A

DOLGOTRAJNA OSKRBA NAJ NE BO LE DODATNO BREME DELODAJALCEM

DIGITALNA PLAČILA

v uporabi generativne umetne inteligence, ki se že »lahko uporablja za področja, kot so izražanje, utemeljevanje in komuniciranje, koordinacija in oblikovanje.«²

Po novem Zakonu o dolgotrajni oskrbi 1 % bruto plače prispeva delojemalec, 1 % od bruto plače delodajalec, hkrati pa posameznik prispeva 1 % od svoje odmerjene bruto pokojnine. Opozarjamo, da se z uvedbo novega prispevka ponovno dodatno povečuje obremenitev dela v Sloveniji, ki malo nad povprečno plačo neproporcionalno naraste in je med najvišjimi v Evropski uniji. Dodatne obremenitve dela so zato nesprejemljive. Rezerve je treba najprej poiskati z racionalizacijo sistema zdravstva in dolgotrajne oskrbe. Ne smemo pozabiti, da ob povečevanju obremenitev dela naraščata siva ekonomija in iskanje drugih obvodov, končni izplen pa je lahko še slabši kot pred novimi obremenitvami.

V Sloveniji je stopnja sive ekonomije razmeroma visoka. Gotovina, uporaba katere je bila konec lanskega leta zapisana v ustavo, je še vedno prevladujoče plačilno sredstvo, infrastruktura za sprejemanje elektronskih plačil pa precej nerazvita. Ljudje naj dobijo možnost izbire načina plačevanja, med drugim tudi digitalno, saj tako lokalni kot tuji potrošniki pričakujejo, da bodo imeli na izbiro različne plačilne instrumente in možnost elektronskega plačila. Treba je začeti izvajati celovit program razvoja plačilne infrastrukture, da bi spodbudili sprejemanje kartic v Sloveniji in na trgu predstavili nove tehnologije ter ugodne in pametne rešitve.

Obstajata dva ključna načina, kako se lahko vlada vključi v izboljšanje infrastrukture elektronskega plačevanja v Sloveniji:

- s spodbujanjem brezgotovinskega plačevanja in
- z obveznostjo sprejemanja brezgotovinskih plačil.

[1] Poročilo o produktivnosti 2023, str. 17

[2] Poročilo o produktivnosti 2023, str. 100

TROŠARINE

Finančna komisija opozarja na pomen sorazmernih trošarin, ki naj upoštevajo posledice dviga, in sicer padec prodaje, zapiranje podjetij in zmanjšanje števila delovnih mest, kar bi neposredno negativno vplivalo na prihodke države iz naslova prispevkov, dohodnine in drugih dajatev iz poslovanja.

Z zvišanjem trošarin se kupci usmerijo v nakup produkta v sosednjih državah, kjer so ti bolj poceni, zraste siva ekonomija, dvig trošarin pa hkrati ne pripelje do izboljšanja zdravja populacije ali znižanja stroškov v zdravstvu, saj spodbuja nakup nizkocenovnih izdelkov vprašljive kakovosti.

Pri dvigu trošarin opozarjamo tudi na predvidljivost davčne politike in poslovnega okolja v Sloveniji, ki je za gospodarstvo ključna.

Dokument o stališčih

AmCham Komisija za spodbujanje investicij se zavzema za konkurenčno poslovno okolje v Sloveniji, ki naj bo predvidljivo in stabilno ter naj zagotavlja pravno varnost in transparentnost vsem domačim in tujim vlagateljem. Slovenija ima odlično geostrateško lego v »srcu Evrope« in lahko postane prva izbira vlagateljev pri vstopu na trge EU.

Sopredsedujoča:

**NEVENKA
ČREŠNAR
PERGAR**
NP Consulting

ALJOŠA KRDŽIĆ
Odvetniška družba
Rojs, Peljhan, Prelesnik
& partnerji

Koordinatorica komisije:

VIDA DOLENC POGAČNIK
AmCham Slovenija

AmCham Slovenia

**KOMISIJA ZA
SPODBUJANJE
INVESTICIJ**

Znanje in podpora

CERHA HEMPEL

T E M E

PREDVIDLJIVO IN STIMULATIVNO POSLOVNO OKOLJE

MANJ BIROKRATSKIH IZZIVOV IN IZBOLJŠANJE UČINKOVITOSTI ODLOČEVALNIH PROCESOV

S T A L I Š Č A

Osnova za privabljanje domačih in tujih vlagateljev je poslovno okolje, ki nudi stabilnost, predvidljivost, pravno varnost in transparentnost. Zavzemamo se, da so zakonodajne spremembe, ki vplivajo na poslovno okolje, premišljene, strateške in usklajene v dialogu z gospodarstvom.

Komisija opozarja, da vsako hitro in nepremišljeno poseganje v **stabilnost poslovnega okolja** (uvajanje novih davkov, dvig davkov, spreminjanje predpisov) širi nezaupanje v državo in znižuje mednarodno konkurenčnost. Zakonodajne spremembe naj bodo ciljno usmerjene in argumentirane, hkrati pa naj temeljijo na strateškem premisleku glede njihovega vpliva na srednji in dolgi rok.

Komisija trdno verjame, da je predvidljivo in pravno stabilno poslovno okolje ključno ne le za trajnostni razvoj tradicionalnih sektorjev, temveč tudi za spodbujanje inovacij v hitro rastočih industrijah.

AmCham Komisija za spodbujanje investicij ostaja zavezana zagovarjanju predvidljivega in varnega poslovnega okolja, ki spodbuja naložbe in podpira trajnostno gospodarsko rast v Sloveniji. S svojimi prizadevanji želimo prispevati k ustvarjanju poslovno prijaznega okolja, ki spodbuja gospodarski razvoj in Slovenijo postavlja kot privlačno destinacijo tako za domače kot tuje investitorje.

•

Komisija poudarja, da mora biti **državni servis v pomoč** tako državljanom kot vlagateljem. Postopki za pridobivanje različnih vrst dovoljenj morajo biti jasni, kratki in enostavni.

Komisija poudarja nujnost izboljšane komunikacije v postopkih pridobivanja različnih dovoljenj, ključnih za domače in tuje vlagatelje pri vzpostavljanju naložb v Sloveniji, in tako predlaga oblikovanje jasnih navodil ali postopkovne poti za pridobivanje različnih vrst dovoljenj. Poleg tega predlaga ustanovitev specializiranih medresorskih projektivnih koordinacijskih skupin za

T E M E

S T A L I Š Č A

**PREMIŠLJEN
PRENOS EU
ZAKONODAJE
ZA TRAJNOSTNO
GOSPODARSKO
RAST V SLOVENIJI**

**POMEN GLOBALNIH
PODJETIJ
ZA LOKALNO
POSLOVNO
OKOLJE**

poenostavitev usklajevanja odločanja med različnimi upravnimi organi. Komisija poudarja pomembnost jasne in enotne razlage regulativnih okvirov, saj sta pravna varnost in predvidljivost temeljni za spodbujanje poslovnega okolja. Skupno gledano predlog komisije cilja na optimizacijo odločevalnih procesov, zagotavljajoč učinkovitost in transparentnost za vlagatelje v Sloveniji.

•

V luči opozoril Komisije za spodbujanje investicij glede preteklega pristopa slovenskega zakonodajalca, ki je pogosto vključeval strožja merila od zahtev EU direktiv, komisija priznava kompleksnost ravnotežja med izboljšanjem kakovosti in konkurenčnostjo slovenskega poslovnega okolja ter poudarja potencialni vpliv na konkurenčnost in privlačnost Slovenije za domače in tuje naložbe.

AmCham Komisija za spodbujanje investicij poudarja pomembnost uravnoteženega, sodelovalnega in naprednega pristopa k prenosu EU zakonodaje/predpisov v slovenski pravni red. V dialogu z različnimi deležniki in z zagotavljanjem ukrepov, ki podpirajo tako okoljske cilje kot gospodarsko konkurenčnost, lahko prispevamo k razvoju regulativnega okolja, ki spodbuja trajnostno rast in ohranjanje privlačnosti Slovenije kot destinacije za naložbe.

Glede na velikost države in prisotnost različnih industrij bi Slovenija lahko implementacijo EU zakonodaje obrnila sebi v prid in postala »**regulatorni model**« na strateških področjih, ki so ključni zanj. To bi lahko bila naša konkurenčna prednost.

•

Slovensko poslovno okolje je že od vsega začetka neločljivo povezano z mednarodnimi podjetji – tako rekoč od prihoda prvega globalnega podjetja v Slovenijo. Globalna podjetja v slovensko poslovno okolje prinašajo znanje, inovacije, dobre prakse, delovna mesta z visoko dodano vrednostjo, nenazadnje pa je z njimi povezanih ali od njih partnersko odvisnih veliko slovenskih podjetij.

Spričo majhnega trga, visokih obremenitev dela in posledično predrage delovne

T E M E

S T A L I Š Č A

sile ter poslovnim okoljem, ki ni najbolj naklonjeno tujim vlagateljem, je v zadnjem desetletju v Sloveniji zaprlo svoje pisarne kar nekaj mednarodnih podjetij, dodatno pa je temu trendu botrovala še pandemija.

Posledice, ko se globalno podjetje umakne s trga, so večplastne: vpliv na celotno industrijo, država ni več pomemben igralec v določeni industriji, ni več dotoka znanja, dobrih praks, ni družbeno odgovornega učinka (financiranje športa, kulture ...), ni več delovnih mest z visoko dodano vrednostjo in še bi lahko naštevali.

Prisotnost globalnih podjetij ima **merljiv vpliv na gospodarsko blaginjo** Slovenije in na privlačnost slovenskega poslovnega okolja za tuje vlagatelje. Komisija vidi rešitev v smiselni davčni reformi, uvedbi razvojne kapice, ki bo razbremenila delovna mesta z dodano vrednostjo, večji promociji Slovenije kot odlične države za vlagatelje in promociji Slovenije na področjih, kjer imamo zgodovino in zgrajen ekosistem, kot sta, na primer, biotehnologija in farmacija.

•

KONKURENČNOST EVROPE

Enotni trg je srce evropskega gospodarstva, vendar njegova vloga kot glavnega gonila naložb v regijo ni samoumevna. Komisija poziva k poglobitvi enotnega trga in obnovitvi dinamike evropske integracije. Dobro delujoč **enotni trg** je ključen za spodbujanje večjih naložb in inovacij v Evropi, financiranje socialne varnosti, zagotavljanje sredstev za kakovostno izobraževanje ter sprejemanje dodatnih trajnostnih zavez. Se bo pa morala Evropska unija osredotočiti na izboljšanje konkurenčnosti prek vzpostavitve dialoga z industrijo in ne nadaljevati s pretirano regulacijo. Ta dialog naj spodbuja okoljsko in družbeno odgovornost, vendar ne sme preveč obremenjevati s pravili. Pogosto nasprotujoča se pravila zavirajo inovacije in zmanjšujejo privlačnost za vlagatelje. Odgovorno gospodarstvo želi zagotavljati socialne pravice, vendar brez sodelovanja med političnimi odločevalci in industrijo bo to nemogoče. Celostna strategija, ki spodbuja inovacije, ohranja socialno ravnotežje in vzpostavlja učinkovit energetske sistem, bo ključna za izboljšanje konkurenčnosti Evrope v globalnem gospodarskem okolju.

AmCham Komisija za prihodnost dela in izobraževanja je podpornik prizadevanj za bolj prilagodljiv trg dela, ustvarjanje novih oblik dela in ohranjanje delovnih mest v Sloveniji. Hkrati si prizadevamo za uvajanje kompetenc in znanj prihodnosti v izobraževalni sistem in na trg delovne sile ter spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja in privabljanje ter ohranjanje talentov v Sloveniji.

Sopredsedujoči:

NEVENKA
OŠTARJAŠ
IBM Slovenija

mag. SANJA SAVIČ
PwC

Koordinatorica komisije:

mag. MOJKA MIŠIČ
AmCham Slovenija

AmCham Slovenia

KOMISIJA ZA
PRIHODNOST DELA
IN IZOBRAŽEVANJA

T E M E

S T A L I Š Č A

**UVAJANJE NOVIH
OBLIK DELA NA
TRG DELOVNE SILE**

Trg dela mora postati bolj prilagodljiv in omogočati različne oblike dela, ki sledijo tehnološkemu razvoju in novim vrstam poklicev. Za zagotavljanje uspešnih poslovnih procesov bo nujno sodelovanje podjetij s številnimi strokovnjaki in oblikovanje delovnih mest, za katera so značilne prilagodljivost, učinkovitost, tekmovalnost ter uporaba novih modelov in pristopov, upoštevajoč digitalno preobrazbo. Podjetja, ki so bolj prilagodljiva pri zaposlovanju in ki več pozornosti namenijo zadovoljstvu zaposlenih ter njihovemu dobremu počutju na delovnem mestu, so se že večkrat izkazala za uspešnejša.

Delo na daljavo postaja vse bolj pogosto in izkušnje kažejo, da se bo ta trend nadaljeval tudi v prihodnosti. Gre za sodobno obliko organizacije dela, za katerega je zaradi digitalizacije značilen način dela, ki zahteva visoko stopnjo motivacije in samodiscipline. Delavcem omogoča večjo prilagodljivost in svobodno razporeditev delovnega in prostega časa. Zavzemamo se za zakonodajne spremembe ureditve dela na daljavo, saj je trenutna ureditev še vedno pretoga za potrebe časa in mladih generacij na trgu dela. Zakonodajo je treba prilagoditi na način, da bo delodajalcem in delavcem omogočala fleksibilnost, zmanjšala administrativne ovire in ustrezno poenostavila postopke zagotavljanja varnosti pri delu na daljavo. Trenutne potrebe v praksi zahtevajo višjo stopnjo prilagoditev normativne ureditve v najkrajšem možnem času.

Novela Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti, ki prinaša novo opredelitev obveznosti vodenja evidenc, nasprotuje trendom fleksibilizacije delovnega procesa. Zavedamo se, da je cilj zakona omejiti oziroma preprečiti najhujše oblike kršitev delavskih pravic, a menimo, da novela prekrškov ne bo odpravila, saj evidentiran delovni čas ne bo nujno odražal dejanskega časa dela in delavčevih odmorov.

-

T E M E

OHRANJANJE TALENTOV IN KOMPETENC DOMA TER PRIVABLJANJE TUJIH STROKOVNJAKOV

UVAJANJE KOMPETENC PRIHODNOSTI V GOSPODARSTVO

S T A L I Š Č A

Slovenija mora ustvariti okolje, ki bo talentom omogočilo, da bodo razvijali svoje sposobnosti in jih nadgrajevali z različnimi veščinami. Talent potrebuje okolje, ki se zaveda njegovega doprinosu, ga ceni in nagrajuje, hkrati pa je sposobno zagotavljati tudi nove priložnosti, ki vodijo v rast in nadaljnji razvoj talentov. Samo tako bodo v Sloveniji ostala in se ustvarjala delovna mesta z visoko dodano vrednostjo.

Skladno s strategijo, kakšne prihodnosti si želimo, moramo oblikovati jasen načrt, ki bo spodbujal in nagrajeval domače in tuje strokovnjake ter privabljal visoko izobražene kadre od drugod. Le poklici, ki zaposlujejo visoko kvalificirane posameznike in ki ustvarjajo višjo dodano vrednost, bodo pripomogli k družbenemu napredku in zagotovili družbo blaginje.

Noveli Zakona o tujcih in Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev sicer nekoliko poenostavljata zaposlovanje tujcev, a vendar kot pogoj za podaljšanje dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine zahtevata dokaz znanja slovenščine na t. i. preživitveni ravni. Opozarjamo, da se bodo tuji strokovnjaki ob pogoju znanja jezika kot pogoju za podaljšanje dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine in za pridobitev dovoljenja za stalno prebivanje najverjetneje odločali za delo v drugih državah.

•

Poudarjamo potrebo po vlaganju v ljudi na vseh ravneh podjetij in organizacij, saj gospodarske rasti ne bo brez razvoja kompetenc in znanj prihodnosti, ki bodo v prihodnjih letih in desetletjih na trgu dela nepogrešljive. Podjetja morajo prilagoditi delovne procese, da ljudem olajšajo delo in spodbudijo razvoj ustreznih, specifičnih kompetenc, ki jih narekuje prihodnost dela. Ker ljudje prinašajo nove ideje, navdihujejo druge in so ključni za uspeh organizacij, je nujno, da vlagamo v njihov razvoj in krepimo njihove kompetence.

•

T E M E

PRILAGAJANJE IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV KOMPETENCAM IN ZNANJEM PRIHODNOSTI

TRAJNOSTNO VODITELJSTVO

VSEŽIVLJENJSKO UČENJE

S T A L I Š Č A

Tehnološki napredek, digitalizacija in avtomatizacija za vedno spreminjajo percepcijo dela in tako zahtevajo spremembe in posodobitve v izobraževalnem sistemu. Kompetence prihodnosti, kot so digitalna pismenost, abstraktno mišljenje in algoritmično razmišljanje, bi morale biti obvezen del izobraževalnega sistema, saj bodo mladi le tako ustrezno opremljeni za obvladovanje izzivov in koriščenje priložnosti digitalne dobe. Potrebujemo izobraževalni sistem, ki bo mladim omogočil dostop do potrebnih znanj in veščin za spremenjen trg dela ter jih pripravil na poklice, ki danes še ne obstajajo. Spodbujamo uvedbo inovativnih in ciljno usmerjenih izobraževalnih programov, ki bodo dali poudarek vseživljenjskemu učenju, povezovanju izobraževalnih ustanov z gospodarstvom in zaposlovanju za trajnostni razvoj.

•

Trajnostno voditeljstvo je nova perspektiva in zgled pri upravljanju organizacij in ljudi. Predstavlja vizijo onkraj takojšnjih, kratkoročnih koristi z zavedanjem o vlogi organizacije v širšem kontekstu. Trajnostno voditeljstvo izbira strategije za doseganje rezultatov, ki ustrezajo kriterijem okoljske, družbene in finančne uspešnosti. Organizacije, ki so že ponotranjile trajnostno voditeljstvo, imajo konkurenčno prednost, saj to prinaša priložnosti v obliki inovacij, nenehnih izboljšav in dolgoročnega uspeha. Trajnostno voditeljstvo pospešuje tudi Direktiva CSRD, ki podpira evropski zeleni dogovor, sveženj političnih ukrepov, namenjenih boju proti podnebni krizi s preoblikovanjem EU v sodobno, učinkovito in konkurenčno gospodarstvo z ničelnimi neto izpusti toplogrednih plinov do leta 2050.

•

Posamezniki, podjetja in družba se morajo zavedati, da se bo treba ves čas učiti in izpopolnjevati svoja znanja. Podjetja, organizacije in državna uprava morajo vseživljenjsko učenje vključiti v notranje izobraževalne procese in kulturo podjetij.

Pozdravljamo iniciativo Univerze v Ljubljani, ki v okviru projekta UL za trajnostno

TEME

STALIŠČA

MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE

družbo (Ultra) uvaja mikrodokazila kot potrdila o opravljanju krajših izobraževanj, ki posameznike opremijo z dodatnim znanjem, spretnostmi in kompetencami, ter tako spodbujajo vseživljenjsko učenje.

-

Medgeneracijsko sodelovanje lahko izboljša delovanje organizacij, odnose med zaposlenimi in pripomore k večji konkurenčnosti na trgu. Delodajalce je treba spodbujati, da zaposlujejo tudi starejše od 55 let, ter tako krepijo ozaveščenost in usmerjanje pri motiviranju nizko kvalificiranih odraslih, da bi le-ti izboljšali obstoječa znanja in spretnosti. Prav tako je treba starejše od 55 let spodbujati, da ostanejo čim dlje aktivni ter da pridobljena znanja in izkušnje delijo z mlajšimi generacijami.

Intelektualna lastnina je ena najpomembnejših konkurenčnih prednosti vsakega podjetja in države kot celote. Znanje, inovativnost in kreativnost so temeljne vrednote, na katerih moramo graditi gospodarski in družbeni razvoj.

Sopredsedujoča:

EVA GOSTIŠA
Odvetniška pisarna
Jadek & Pensa

JAKA REPANŠEK
RePublis

Koordinatorica komisije:

VIDA DOLENC POGAČNIK
AmCham Slovenija

AmCham Slovenia

**KOMISIJA ZA
INTELEKTUALNO
LASTNINO**

Znanje in podpora

JADEK PENSA

T E M E

**RAZVOJ IN
STRATEGIJA
UREJANJA
INTELEKTUALNE
LASTNINE V
SLOVENIJI IN
EVROPSKI UNIJI****POMEN PRENOSA
ZNANJA IZ
RAZISKOVALNIH
INSTITUCIJ V
GOSPODARSTVO****PROBLEMATIKA
IZUMOV IN
AVTORSKIH DEL
IZ DELOVNEGA
RAZMERJA**

S T A L I Š Č A

Za **visokotehnoško gospodarstvo** so potrebni podporna raziskovalna infrastruktura in visoko kvalificirani kadri, ki so sestavni del zgodbe vseh globalno uspešnih tehnoloških podjetij. V Sloveniji je potrebno to področje bolje razviti, saj imamo pomanjkljivo zakonodajo in pomanjkljivo sodno prakso. Hkrati v komisiji opažamo (še vedno) preslabo razumevanje pomena zaščite intelektualne lastnine in imetništva pravic, zlasti v malih in srednje velikih podjetjih, zato je treba področju posvetiti posebno pozornost. Komisija se želi aktivno vključiti v pripravo bodočih nacionalnih strategij razvoja intelektualne lastnine, saj le tako lahko zaščitimo slovensko gospodarstvo na globalnem trgu.

•

Prizadevamo si za tesnejšo povezavo med univerzami, izobraževalnimi in raziskovalnimi ustanovami in gospodarstvom. Univerze morajo postati središčna točka raziskav in razvoja ter omogočati čim **boljšo komercializacijo izumov** in drugih pravic intelektualne lastnine. Podjetja, njihova vizija in razvojni načrti morajo postati pomemben most med izobraževalno-raziskovalnimi ustanovami in potrebami trga ter širše družbe.

•

Za uspešen razvoj podjetij in posameznikov, ki so steber razvoja novih tehnoloških in poslovnih rešitev, je izjemno pomembno tudi dobro **urejeno področje izumov in avtorskih del iz delovnega razmerja**, čemur bo komisija namenila pozornost tudi v naslednjih dveh letih. Ker zaznavamo, da imajo naši člani težave pri implementaciji določil iz Zakona o izumih iz delovnega razmerja v praksi, bomo v komisiji pripravili pregled in primerjavo slovenske zakonodaje z nemško in avstrijsko ter predlagali izboljšave slovenskega pravnega okvirja, da bo to področje za delodajalce lažje obvladljivo, hkrati pa bo delavcem zagotavljalo potrebno transparentnost.

•

T E M E

PRIHAJAJOČI
SVEŽENJ
DIGITALNE
REGULATIVE –
»EVROPSKO
DIGITALNO
DESETLETJE«

PODATKI V
DIGITALNI DOBI,
KIBERNETSKA
VARNOST
IN UMETNA
INTELIGENCA

S T A L I Š Č A

V prihodnjih letih bo ključno poznavanje in izvajanje evropske digitalne regulative, ki jo v okviru »evropskega digitalnega desetletja« oblikuje Evropska unija. Sem spadajo nekateri ključni zakonodajni svežnji, ki bodo pomembno oblikovali evropsko in slovensko digitalno krajino: akt o digitalnih storitvah, akt o digitalnih trgih, akt o umetni inteligenci, predpisi s področja dostopa do podatkov in še številni drugi (povezani) predpisi. Komisija za intelektualno lastnino bo zato posebno pozornost namenila tudi ozaveščanju članov AmCham Slovenija na področju evropske digitalne regulative.

•

V novih poslovnih modelih je ključnega pomena pridobivanje, deljenje, zavarovanje, uporaba in izkoriščanje vrednosti podatkov, ki »so bistven vir družbenega napredka, zlasti na področjih gospodarske rasti, konkurenčnosti, inovacij in ustvarjanja delovnih mest.«² »EU si prizadeva za inovacije, ki temeljijo na podatkih, obenem pa želi ohraniti **ravnesje med prostim pretokom podatkov ter ohranjanjem zasebnosti**, zaščite, varnosti in etičnih standardov.«³ Ključna stebra evropske strategije za podatke sta akt o upravljanju podatkov in akt o podatkih, ki »opredeljuje pravice do dostopa do podatkov, ustvarjenih v EU, in njihove uporabe v vseh gospodarskih sektorjih, hkrati pa bo olajšal izmenjavo podatkov, zlasti industrijskih.«⁴

V Komisiji za intelektualno lastnino obenem prepoznavamo številne priložnosti za slovenska podjetja na področju upravljanja s podatki, zlasti v povezavi s kibernetsko varnostjo in razvojem umetne inteligence. S pojavom in širitvijo sistemov umetne inteligence se pojavljajo tudi vprašanja avtorskih pravic in drugih pravic intelektualne lastnine. Gre za vprašanja etične in pravne narave.

[2] Evropska digitalna agenda | Kratki vodnik po Evropski uniji | Evropski parlament (europa.eu)

[3] Evropska digitalna agenda | Kratki vodnik po Evropski uniji | Evropski parlament (europa.eu)

[4] Začetek veljavnosti evropskega akta o podatkih, ki uvaja nova pravila za pravično in inovativno podatkovno gospodarstvo | Shaping Europe's digital future (europa.eu)

Trajnostni razvoj pomeni spremembo družbene paradigme in tako nudi priložnost za rast in inovacije. Trajnost je odgovor na izzive podnebne krize ter ključ za prehod v nizkoogljično in bolj zeleno družbo z visoko kakovostjo življenja.

Sepredsedujoči:

MARKO BLATNIK
Viocon

Dr. ŽIVA JEZERNIK
Triglav Skladi

Koordinatorica komisije:

mag. MOJKA MIŠIČ
AmCham Slovenija

AmCham Slovenia

**KOMISIJA ZA
TRAJNOSTNO RAST**

Znanje in podpora

CORWIN

T E M E

S T A L I Š Č A

CO₂ JE NOVA VALUTA

Cilj Evropske unije (EU) je postati prva podnebno nevtralna celina do leta 2050, prvi mejnik na poti pa je zmanjšanje izpustov za 55 % do leta 2030. Podjetja, ki imajo glavno vlogo pri prehodu v trajnostno družbo, naj trajnost razumejo kot priložnost za rast, inovacije in mehanizem spodbujanja vrednosti. AmCham Komisija za trajnostno rast tako v ospredje postavlja zeleni prehod v okviru gospodarskega razvoja in razvoja družbe, nove poslovne modele, organizacijske strukture, transformacije podjetij in oblikovanje politik. Hkrati spodbujamo sodelovanje med različnimi deležniki v panogah, ki so v ospredju zelenega prehoda, in izobraževalnimi ustanovami, ki skrbijo za razvoj visoko izobražene delovne sile, znanja in spretnosti, potrebnih za prihodnost.

**ZELENO
FINANCIRANJE**

- Komisija spodbuja prioritarno financiranje aktivnosti trajnostnega razvoja, ki je nujno za zeleni prehod. Hkrati podpiramo prizadevanja EU za bolj učinkovito izkoriščanje sredstev za doseganje podnebnih in trajnostnih ciljev.

**OBLIKOVANJE POLITIK
TRAJNOSTNEGA
RAZVOJA IN
ZAKONODAJA
NA RAVNI EU IN
SLOVENIJE**

- Podpora držav EU za prehod na podnebno nevtralnost in nadaljnji razvoj bosta temeljila na zelenem financiranju. Nepovratna sredstva bodo vključevala obvezo po doseganju meril ESG (okoljska, družbena in upravljavka merila), pri čemer je ključno, da vsa obravnavamo z enako pomembnostjo, trajnostno korporativno poročanje bo zahtevalo zbiranje podatkov in poročanje o napredku, merjenje gospodarske rasti pa bo preseglo makroekonomske kazalnike. Za Slovenijo je ključno, da izkoristimo evropski zeleni dogovor (EU Green Deal) za razvoj gospodarstva, in tako dosežemo višjo dodano vrednost, prepoznavnost, investicijsko privlačnost ter dvignemo raven kakovosti življenja za svoje prebivalce.

**LETO ZAČETKA
ZBIRANJA PODATKOV
ZA ESG POROČANJE**

- V AmCham Komisiji za trajnostno rast spremljamo oblikovanje politik na ravni EU, ki izhajajo iz strategije krožnega gospodarstva EU z namenom ozaveščanja podjetij in pravočasnih prilagoditev na spremembe. Letošnje leto zaznamuje

T E M E

S T A L I Š Č A

Direktiva o poročanju podjetij glede trajnostnosti (CSRD), ki k poročanju po poenotenih standardih od 1. januarja 2024 za nefinančna poročila v letu 2025 zavezuje velika podjetja z več kot 500 zaposlenimi. Do leta 2028 bo k poročanju zavezanih približno 50.000 podjetij iz EU in tudi tistih, ki sicer niso iz EU, a so v njej pomembno prisotna. Komisija na ravni Slovenije spodbuja vključevanje trajnostnih meril v zakonodajo in deluje kot vozlišče gospodarstva v dialogu z odločevalci.

•

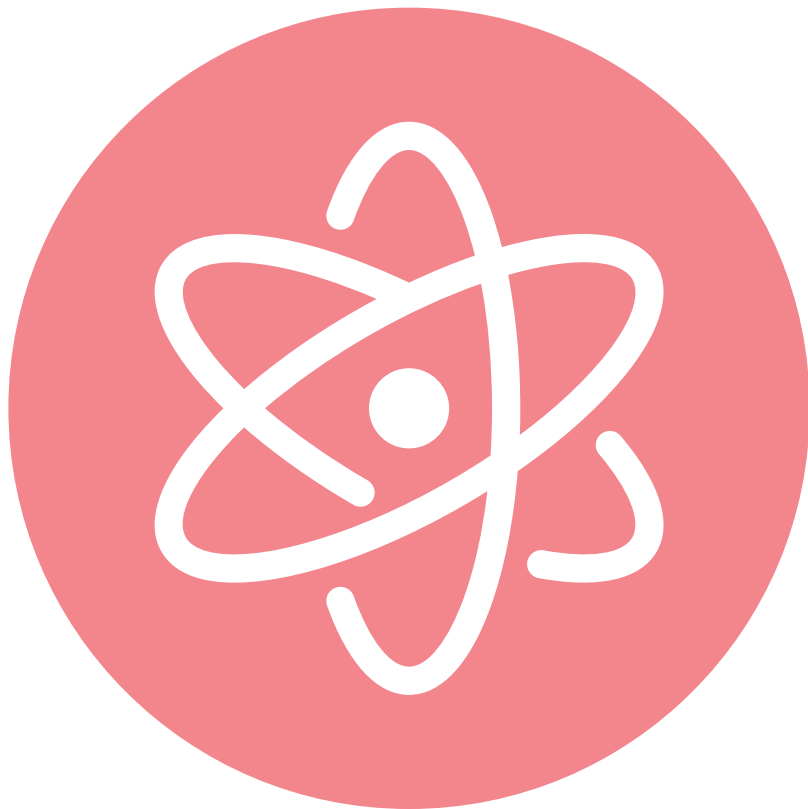
E N E R G E T I K A

Da bi povečali cenovno dostopnost, varnost in učinkovitost energije ter hkrati tlakovali pot do ničelne neto porabe, moramo uporabljati vse razpoložljive vire – aktivnejši prehod k obnovljivim virom energije je nujen, prav tako pa tudi razmislek o gradnji drugega bloka jedrske elektrarne Krško.

•

K R O Ž N O
G O S P O D A R S T V O

Krožno gospodarstvo je način organizacije, proizvodnje in potrošnje, ki temelji na delitvi, ponovni uporabi, prenovi in recikliranju obstoječih materialov in izdelkov. Da bi dosegli premik od linearnega gospodarstva h krožnemu, podpiramo sodelovanje med vlado, industrijo in civilno družbo ter inovativne pristope in prakse, ki podaljšujejo življenjsko dobo izdelkov. Premik h krožnemu gospodarstvu bi lahko prinesel prednosti, kot so zmanjšanje vplivov na okolje, zmanjšanje poslovnih tveganj, povečanje konkurenčnosti, spodbujanje inovacij, krepitev gospodarske rasti in ustvarjanje delovnih mest.

V digitalni dobi poudarjamo ključno vlogo človeka in njegove pripravljenosti na spremembe, njegovo razumevanje tehnologije ter opolnomočenje za uporabo le-te v kreativne namene. Od izzivov informacijske in kibernetske varnosti do umetne inteligence in pomena podatkov, brez temeljnega znanja t. i. digitalnega jezika ne bomo snovalci svoje prihodnosti, ampak le njeni sledilci.

Sopredsedujoča:

UROŠ MAJECN
Kontron

Dr. BORIS HORVAT
Abelium

Koordinatorica komisije:

VIDA DOLENC POGAČNIK
AmCham Slovenija

AmCham Slovenia

**KOMISIJA
PRIPRAVLJENI
NA PRIHODNOST**

Znanje in podpora

T E M E

S T A L I Š Č A

ŽIVLJENJE V
DIGITALNI DOBI

V dobi, ki jo opredeljuje digitalna tehnologija, AmCham Komisija pripravljena na prihodnost poudarja pomembnost tehnologije, ki koristi človeku, družbi in gospodarstvu, razvijanje algoritmičnega razmišljanja in kreativno uporabo tehnologije.

Ker se naša življenja vedno bolj prepletajo s prebojnimi tehnologijami, kot je, na primer, umetna inteligenca, je ključno, da se odmaknemo od zgolj uporabe tehnologije in poskrbimo za razumevanje njenega vpliva na posameznika in družbo. Komisija zato poudarja nujnost stalnega izobraževanja in digitalne pismenosti med vsemi starostnimi skupinami. Poleg tega komisija izpostavlja nezamenljivo vlogo človeških lastnosti, kot sta empatija in kreativnost, pri reševanju kompleksnih problemov in spodbujanju inovacij. **Etika** ima ključno vlogo; tako komisija poziva k odgovorni uporabi tehnologije, etičnemu ravnanju s podatki in uporabi tehnologije za blaginjo družbe.

»DIGITALNI
JEZIK« KOT ENO
OD TEMELJNIH
ZNANJ MLADIH IN
NUJNA UVEDBA
OBVEZNEGA
PREDMETA

Predlagamo uvedbo obveznega predmeta »digitalni jezik«, ki pokriva vsebine računalništva in informatike, v osnovno (od 5. do 9. razreda) in srednjo šolo.

Skupina RINOS je že leta 2016 pripravila akcijski načrt uvajanja predmeta RIN – računalništvo in informatika in izobraževanja učiteljev ter predvidela tudi vzporedno uvedbo digitalnih kompetenc v vse ostale predmete. **Predlagamo, da se predmet imenuje »digitalni jezik«** (drugi oziroma tretji tuji jezik), saj s tem zajamemo celotno vsebino predmeta, ki ne vključuje le temeljnih znanj računalništva, razvoja abstraktnega mišljenja in algoritmičnega razmišljanja, ampak tudi komunikacije sedanjosti in prihodnosti v digitalni dobi, v kateri živimo. Znanje »digitalnega jezika« ni uporabno le na področju informatike, ampak sega vse od umetniškega ustvarjanja (likovna dela, glasba, video), do uporabe sodobnih orodij, kot so, na primer, enostavni program, računalniški oblak ali generativna umetna inteligenca, ki poenostavljajo življenje na številnih (multidisciplinarnih) področjih človekovega bivanja, razumevanja in informiranega odločanja. Pravzaprav ni področja, kjer temeljno znanje računalništva ni in ne bo potrebno in nujno.

T E M E

S T A L I Š Č A

KIBERNETSKA
ODPORNOST IN
INFORMACIJSKA
VARNOST

Razvoj le digitalnih kompetenc ni dovolj, če želimo, da bodo naši mladi (digitalno) prihodnost – enakovredno z drugimi narodi – tudi sooblikovali. Čeprav gre za eno ključnih znanj za vseživljenjsko "učenje," brez razumevanja principov delovanja digitalne tehnologije ter njene učinkovite in etične rabe mladi ne bodo opremljeni s ključnimi znanji za uspešno delovanje v digitalni dobi. Vključitev digitalnega jezika kot tujega jezika v vse faze izobraževanja omogoča učencem in dijakom ne samo usvojitev temeljnih konceptov računalništva, pač pa tudi reševanje vsakodnevnih problemov s pomočjo računalniškega (logičnega) mišljenja, ki je kreativno, abstraktno, strukturno in kritično. »Zgodnje poznavanje znanstvenih principov je potrebno za pripravo državljanov na to, da so sposobni sprejemati informirane odločitve o svoji prihodnosti.« (RINOS: 15)

V dobi, ki jo obvladujejo informacijski sistemi, AmCham Komisija pripravljena na prihodnost poudarja naraščajočo **pomembnost kibernetске varnosti** pri varovanju družbene blaginje. Ob upoštevanju strateških okvirov, opredeljenih v Nacionalni varnostni strategiji Republike Slovenije in Strategiji kibernetске varnosti EU, se komisija povezuje s skupnim ciljem vzpostavitve močnega sistema zagotavljanja kibernetске varnosti. Poudarjajoč ključne podcilje, od krepitve regulative do spodbujanja mednarodnega sodelovanja, komisija priznava ključno vlogo iniciativ EU, vključno z direktivo NIS 2, programom Digitalna Evropa in okrepljenim položajem ENISA. Predlagani akt o kibernetски odpornosti, akt o kibernetски varnosti in akt o kibernetски solidarnosti so primeri zavezanosti EU h krepitvi obrambe pred razvijajočimi se kibernetskimi grožnjami.

Komisija pripravljena na prihodnost ostaja odločna v svojem zagovarjanju ukrepov, ki niso namenjeni le zagotavljanju naše digitalne prihodnosti, temveč tudi prispevanju k blaginji in varnosti naše povezane družbe.

Eden od pomembnih ciljev komisije na področju informacijske in kibernetске varnosti je tudi ozaveščanje o zakonodaji, med katero **izpostavljamo NIS 2**

T E M E

S T A L I Š Č A

direktivo, ki zahteva **prenos v nacionalno zakonodajo do 17. oktobra 2024**. Omenjena direktiva si v luči neprestanega naraščanja števila kibernetских napadov, ki povzročajo znatno gospodarsko škodo, prizadeva dvigniti skupno raven kibernetске varnosti po Evropski uniji.

Omeniti velja tudi CRA oziroma **akt o kibernetски odpornosti**, ki bo stopil v veljavo letos in katerega namen je dvigniti raven obvladovanja ranljivosti pri razvoju in uporabi tehničnih rešitev v poslovanju in vsakodnevnem življenju.

•

U M E T N A
I N T E L I G E N C A

V AmCham Komisiji pripravljeni na prihodnost odločno zagovarjamo odločen, premišljen in vesten pristop k integraciji umetne inteligence (UI) v naš družbeni okvir. Ker se UI razvija, je nujno, da se posamezniki, podjetja in vlada aktivno vključujejo v regulativne okvire, vzdržujejo etične vidike ter načrtujejo prihodnost. UI ponuja **priložnost za gospodarsko rast, inovacije in družbeni napredek**, kjer lahko Slovenija enakovredno tekmuje z drugimi razvitimi narodi, vendar je ključno, da se za zagotovitev odgovornega in trajnostnega razvoja UI vzpostavi robusten – inovacijam pozitivno naravnan – regulativni okvir in upoštevajo **etična načela**. Regulativni okvir EU za UI temelji na prepričanju, da mora UI služiti interesom človeštva in spoštovati temeljne pravice. Predlagani Zakon o UI si prizadeva za harmoniziran pristop k UI med državami članicami, razvrščanje aplikacij UI v visoko tvegane in nizko tvegane kategorije. Visoko tvegane aplikacije UI so podvržene strogim zahtevam, vključno z ocenami skladnosti, standardi kakovosti podatkov in ukrepi transparentnosti. AmCham Komisija pripravljeni na prihodnost podpira prizadevanja EU za doseganje ravnotežja med spodbujanjem inovacij in zagotavljanjem odgovorne uporabe UI. Pozitivni zakonodajni okvir skupaj z ustrezno naslovljenimi etičnimi vidiki je ključnega pomena pri razvoju in implementaciji sistemov – zagonskih podjetij, inovativnih storitev in produktov – UI. Komisija zagovarja proaktivni pristop k etični UI, ki poudarja transparentnost, odgovornost in ima cilj

TEME

STALIŠČA

koristiti družbi. Sodelovanje med podjetji, akademsko sfero in civilno družbo je primerno okolje za vzpostavitev etičnih smernic, ki odražajo družbene vrednote in norme. Umetna inteligenca ni le nov izziv, ki ga je treba nasloviti, ampak tudi dragocena priložnost, ki jo je treba spremeniti v prednost za slovenski inovacijski ekosistem. EU priznava, da je v soočenju s tehnološko revolucijo, ki jo prinaša UI, regulacija sama nezadostna – potrebna je boljša podpora inovacijam. Komisija bo spodbujala ta dvojni – pozitivni – pristop, ki uravnava regulacijo in spodbuja inovacije, je ključen za usmerjanje kompleksnosti integracije UI ter zagotavljanje trajnostnega razvoja, ki koristi družbi kot celoti.

Slovenija – prototip države za talente

Snežna kepa 3.0, think tank mladih, ki je nastal v okviru AmCham Young Leaders Cluba pod okriljem AmCham Slovenija, si prizadeva soustvariti podporno okolje za mlade talente. Visoko izobraženi mladi namreč potrebujejo okolje, ki vlaga v razvoj in družbo znanja, ter jim omogoča, da razvijajo svoje sposobnosti in jih tudi stalno nadgrajujejo.

V letu 2024 bo Snežna kepa naslavljala dva ukrepa:

① TRG DELA IN ZAPOSLOVANJA: Nove oblike dela

Prihodnost prinaša nove oblike dela, ki zaposlenim prinašajo ugodnejše ravnesje med delom in zasebnim življenjem, boljšo kakovost življenja in višjo produktivnost na delovnem mestu. Predlogi Snežne kepe potekajo v dve smeri: spodbujanje digitalnih nomadov in fleksibilnih oblik zaposlitve.

② DAVČNO IN FINANČNO OKOLJE: Dohodninska spodbuda za talente

Pozdravljamo dohodninsko spodbudo mladim do 29. leta, ki jo je lani uvedla novela Zakona o dohodnini. Verjamemo, da je omenjena olajšava korak v pravo smer, hkrati pa bomo še naprej zagovarjali bonitete za delovna mesta z visoko dodano vrednostjo in pa tista, ki so strateškega pomena za gospodarski, socialni in kulturni razvoj Republike Slovenije.

Področja ukrepanja za talente:

① izobraževalni sistem:

ker je največji potencial talentov z učiteljem in učencem v središču za kompetence in poklice prihodnosti;

② davčno in finančno okolje:

da bomo lahko privabili delovno silo z visoko dodano vrednostjo;

- ③ **trg dela in zaposlovanja:**
da bodo delovna mesta prihodnosti vključujoča in prilagodljiva, pot do njih pa odprta za kompetentne posameznike vseh generacij;
- ④ **gospodarska politika:**
ker potrebujemo vizijo razvoja države in stabilno ter učinkovito okolje za rast gospodarstva;
- ⑤ **postopki, predpisi, država:**
ker le vitka država z učinkovitimi postopki spodbuja konkurenčnost poslovnega okolja;
- ⑥ **kakovost bivanja, vrednote in varnost:**
ker je nujen prehod v družbo znanja, utemeljeno na meritokraciji in etiki.

Učitelj sem! Učiteljica sem!

Pod okriljem nacionalne platforme Partnerstvo za spremembe in AmCham Slovenija je 2019 nastala iniciativa “Učitelj sem! Učiteljica sem!”, ki širi dobre prakse učiteljev in učiteljic v slovenskih šolah. Cilj iniciative je dati glas učiteljem in učiteljicam, ki svoje delo čutijo kot poslanstvo, ki z izjemno predanostjo iščejo najboljše v učencih in ki so lahko vzor bodočim generacijam učiteljev in učiteljic. Verjamemo, da je v odličnih ljudeh ključ, da se lahko začnejo dogajati majhne in velike spremembe. V okviru iniciative vsako leto izberemo tudi ljudi na katere smo še posebej ponosni, saj dvigujejo ugled učiteljskega poklica. Do sedaj so ta naziv prejeli Nina Jelen, dr. Uroš Ocepek in mag. Jožica Frigelj. Dr. Uroš Ocepek, Učitelj leta 2022, se je med konkurenco več tisoč učiteljev iz celega sveta v lanskem letu potegoval za **Global Teacher Prize**, nagrado najboljšega učitelja oziroma učiteljice na svetu, in se prebil med 50 najboljših učiteljev na svetu.

UČITELJ SEM!
UČITELJICA SEM!

<https://uciteljsem.si>

Posvetovalna skupina AmCham zagovorništva

BLAŽ BRODNJAK
predsednik, AmCham
Slovenija, predsednik
uprave, NLB

**NEVENKA
ČREŠNAR PERGAR**
članica AmCham
Sveta guvernerjev,
sopredsedujoča
AmCham Komisiji za
spodbujanje investicij,
direktorica,
NP Consulting

ALJOŠA KRDŽIČ
član Izvršnega
odbora AmCham
Young Leaders Club,
sopredsedujoči
AmCham Komisiji za
spodbujanje investicij,
partner, Odvetniška
družba Rojs, Peljhan,
Prelesnik & partnerji

AJŠA VODNIK
generalna direktorica,
AmCham Slovenija,
predsednica, AmChams
in Europe

Ameriška gospodarska zbornica -
AmCham Slovenija

Dunajska cesta 167
1000 Ljubljana
Slovenija

+386 8 205 1350
office@amcham.si
amcham.si

AmCham
Slovenia

25 YEARS
OF VALUES